

Szerző

Cím Régi bálók.

394.3

"186"

Forrás: Magyarország

Bp.

1913 1/2

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Régi bálók.

Budapest, január 11.

Olyan kurtá az idei farsang és benne annyira megfogytak a nagy bálók, hogy jólesik visszaemlékezni arra az időre, amikor még jókedvük volt az embereknek és a budapesti bálókra a végekről is idejöttek a szép menyecskek és leányok.

A bál mai formájában a tizennyolczadik század második felében lett otthonossá nálunk. Tánczolt és farsangolt a magyar azelőtt is, de a tánczvigalmak régebben csak házi mulatságok voltak, vagy duhaj férfimulatságok, vagy feszes, méltóságos ünnepek. Ilyenek voltak az udvari bálók Mária Terézia idejében. Magyar földön azonban a királyi tánczvigalmak is hangulatosabbak voltak. Forróbbá és színesebbé tettek az ilyen mulatságokat a változatos, tüzes magyar tánczok. Ezek merőben ellenkeztek a sétáló tánczokkal. A magyar tánczokban volt invenció és fölhívulás. Mi más is lehetett a bécsi udvari bálóknál a pozsonyi királyi tánczvigalom Mária Terézia tiszteletére, amikor deli párok elropták a cicke-tánczot, a parolás-, gombostü-, kerék-, lapoczkás-, gyertya-tánczot és tíz másféle eredeti, tüzes tánczot. Azelőtt a bál olyan méltóságos és szelid tempójú mulatság volt, hogy öreg főpapok is aktív részt vehettek benne. A tridenti zsinat záróünnepélyein püspökök és hiborosok is lejtették a komoly pavane-t.

Országos híré bálók voltak a mult század harminczas éveinek tánczmulatságai a budai Várban, az országháza termeiben, a régi pesti Redutban és a Hét városztó-hoz szimzett vendégtogadóban.

Rendszeres báli mulatságok mégis tulajdonképpen azóta vannak, hogy elkészült a pesti Vigadó. A Vigadó, akkor még Vigarda felavató bálja 1865 január 15-én volt. Ezen a bálon azonban jóformán csak főuri renden lévők jelentek meg és inkább házi mulatságnak látszott a bál. Az első nagy polgári bál itt három nappal később volt, a mindig kedvelt Jogászbál. A bálra való invitálás önérzetesen tudatja, hogy «a dalidó diszességéért» kezeskedik az, hogy csak báli öltözkében szabad belépni a terembe.» Ha Vigarda volt a nép által már akkor Vigadó-nak nevezett táncz-ház, a bál sem volt bál, hanem dalidó. Két zenekar húzta a talp alá valót. Sárközy bandája lelkesített a magyar tánczokra, a sétáló-tánczokat pedig Pischinger és Ellenbogen zenekara igazgatta.

Február 4-én volt az első jelmezes bál az új Vigadóban, február 11-én pedig a pesti jótékony nőegylet álarcosbálja. A Vigadó termei zsúfolásig megteltek «szelleműs álcázások»-kal. 1866-ban megint a Jogász-bál volt az első elite-bál. Annyi volt a tánczospár, hogy a jogászokat segítő egyesület a bál jövedelméből háromezer forinttal gazdagodott. Február 6-án a Polgár-bálon háromezer-hatszáz ember vett részt. Megjelent a bálon a király is és a királyné. 1867 január 27-én a Nőegylet álarcosbálján négyezer jegy fogyott el. A Vigadó termei annyira megteltek, hogy éjjel-utáni két óra előtt egyáltalán nem jutott hely a tánczra. Még nagyobb volt a közönség az «In-ségések bálján», melyet február 19-én a Magyar Gazdaszonyok Egylete rendezett. A bálon több miniszter is megjelent. Az esztendő egyik leg-sikerültebb bálja volt a Kereskedelmi bál. Erről azt írja a báli tudósító, hogy a hölgyek ékszer

helyett gyöngyfűzésekkel ékesítették magukat. A szezon álarcos báljáról megjegyzi a tudósító, hogy «közönség nagy volt, álarcos kevés».

1868-ban nagyon meg volt akadva a báli tudósító, hogy melyik bálnak adja az elsőséget. A hajósegyleti bálról, amely február 11-én volt, azt mondja a Vasárnapi Ujság tudósítója: «Mindenik bál, melyet a Redutban tartanak, rendszeren a «leg-szebbek egyike» szokott lenni, de erre határozot-tan mondatjuk, hogy a legszebb volt sok év óta.» A bálanya Andrassy Gyuláné grófné volt, a hatvana évek minden elite-báljának vezető hölgye. A férfiak ekkor még atulában jártak a bálba, a nők azonban már «indusos-csipkés» ruhába öltöztek. Magyar fölkötő csak öt-hat idősebb hölgy fején volt. A hajósegyleti bálnak egyik érdekessége volt, hogy azon a «magnásnök, Sáron-rózsák és polgárleányok» barátságos egyetértés-ben vettek részt. Sikerben versenyzett a hajósegyleti bállal a honvédegyelet bálja, amelyen a nagy-idők hősei közül ott volt Vetter altábornagy, Klapka és a két Földváry. A király is megjelent a február 24-én tartott Polgár-bálon.

1869-ben megint a Jogász-bál az első nagy bál. Bálanya: Andrassy Gyuláné grófné. A Nőegylet álarcos bálja, mint mindig, most is a «legzsufoltabb». A Nőképző-egylet bálja az ötvenes évek báljaira emlékeztet előkelőségével. Ekkor már a férfiak mind frakkban jelentek meg. A színészet bálján azonban magyar ruha volt a hölgyeken és a férfiakon is. Színészek hozták divatba 1860-ban a magyar viseletet és ők ragaszkodtak hozzá a legtovább. Ebben az évben jöttek divatba a «Bo'ond-estélyek», amelyekben azonban még az üdvözlő felirások is németek voltak ekkor.

A hatvanas években alakult ki a budapesti bálók természetrajza. Abhoz igazodott a következő évtizedekben a bálózó közönség társadalmi megoszlása és az egyes bálók látogatottsága. A Nőegylet álarcosbáljai mindig kiváltak előkelőségükkel; a Jogászbál mindig a legtüzesebb volt; a Regatta-bál vetekedett a nőegyleti bálók előkelőségével és látogatottságával. A kilenczvenes évekig tartott így ez az elkülönése a bálóknak és a bálózóknak. A Vigadó hanyatlásával elmaradtak az elite-bálók, vagy legalább is veszítettek régi kedvükből. Néhány éve azonban megint föléledtek a régi bálók s ha az idén meg is csappant a bálózó kedv, ez csak kivételes állapot és bizonyosan ezentúl ismét olyan forró, zajos bálók lesznek, mint a hatvanas és helyenes években voltak.